

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 446/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti M., a. s., B., zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária K., spol. s r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. R. K., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 Co 99/2009-253 z 1. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti M., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. decembra 2009 faxom a 10. decembra 2009 poštou doručená sťažnosť spoločnosti M., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária K., spol. s r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. R. K., pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co 99/2009-253 z 1. júla 2009.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní o nahradenie prejavu vôle sťažovateľky ako predávajúcej uzatvoriť so žalobkyňou kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 90/2006 sťažovateľka vystupovala v procesnom postavení žalovanej. Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 90/2006-191 z 19. novembra 2008 žalobu žalobkyne zamietol a zaviazal ju zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania v sume 9 801,33 €. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podali obaja účastníci konania odvolanie, pričom odvolanie sťažovateľky sa týkalo len výroku o náhrade trov konania. Krajský súd rozsudkom č. k. 17 Co 99/2009-253 z 1. júla 2009 prvostupňový rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, potvrdil; výrok o trovách konania zmenil tak, že žalobkyňu zaviazal zaplatiť sťažovateľke náhradu trov prvostupňového konania v sume 192,53 €, a zároveň rozhodol, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania v sume 109,38 €.

Podľa názoru sťažovateľky sa krajský súd vo svojom rozsudku č. k. 17 Co 99/2009-253 z 1. júla 2009 dopustil týchto pochybení:

„1. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania bez návrhu navrhovateľa ako odvolateľa, t.j. bez toho, aby v odvolaní navrhovateľa proti rozsudku súdu prvého stupňa bolo uvedené, že navrhovateľ považuje výrok o náhrade trov prvostupňového konania za nesprávny, a že sa domáha jeho zmeny. Navrhovateľ síce odvolaním napadol rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu, a teda aj vo výroku o trovách konania, ale len v súvislosti s odvolaním proti výroku vo veci samej. Navrhovateľ nenamietal žiadnu nesprávnosť výroku o náhrade trov prvostupňového konania a nežiadal ani jeho zmenu v prípade, že odvolací súd výrok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdí.

2. Ak Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací potvrdil výrok súdu prvého stupňa vo veci samej, mal rozhodovať len o trovách odvolacieho konania. O zmene výroku súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania mal rozhodovať len

v nadväznosti na odvolanie odporcu proti výroku súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania, a to nie v neprospech odporcu.

3. Hoci Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania, neuviedol na verejnom vyhlásení rozsudku, ako ho mení.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací porušil § 213 ods. 2 OSP keď nevyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k použitiu § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. namiesto § 10 ods. 1, 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. minimálne pri rozhodovaní o náhrade trov prvostupňového konania.

5. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací nezobral do úvahy právoplatné uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 24.10.2008 č. k. 13Co/139/2008-168 o pripustení zmeny účastníkov konania na strane odporcu podľa § 92 ods. 2 OSP vylučujúce zámenu podľa § 92 ods. 4 OSP pri svojom rozhodovaní o zmene výroku súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania, t.j. neakceptoval procesné nástupníctvo odporcu v tomto súdnom konaní, o ktorom však už bolo právoplatne a záväzne rozhodnuté Krajským súdom Banská Bystrica ako súdom odvolacím v jeho predchádzajúcom procesnom rozhodnutí vydanom v tomto istom (rovnakom) súdnom konaní.

6. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal ani právnou argumentáciou odporcu uvedenou v jeho odvolaní proti výroku o náhrade trov konania v rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 19.11.2008 č. k. 12C/90/2006-191, a nezaoberal sa ani právnou argumentáciou odporcu uvedenou vo vyčíslení trov konania odporcom zo dňa 06.07.2009, a teda svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil.“

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľka namietala, že napadnutý rozsudok krajského súdu je «vo svojom druhom výroku, ktorým zmenil výrok rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 19. 11. 2008 č. k. 12C/90/2006-191 ako súdu prvého stupňa o náhrade trov prvostupňového konania, a vo svojom treťom výroku, ktorým rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania, aj vecne nesprávny. Táto jeho vecná nesprávnosť je spôsobená predovšetkým jednak neakceptovaním procesného nástupníctva sťažovateľa ako odporcu do

celého súdneho konania (o ktorom bolo záväzne a právoplatne už predtým rozhodnuté), a jednak nedostatočným, účelovým a zmätočným odôvodnením, v ktorom Krajský súd Banská Bystrica úplne neakceptovateľným spôsobom odôvodňuje aplikáciu § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. namiesto § 10 ods. 1, 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. Táto neakceptovateľnosť vyplýva z jednoznačnej účelovosti výkladu vyhl. č. 655/2004 Z. z. Krajským súdom Banská Bystrica, v ktorom poukazuje na to, že „v aktuálnej vyhláske takáto explicitná úprava určenia tarifnej odmeny v konaniach o určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov absentuje“, avšak nevšimol si to, že v § 10 ods. 1 a 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. sa obidva odseky začínajú slovami „Ak nie je stanovené inak...“, pričom vo vyhláske č. 655/2004 Z. z. nie je určenie tarifnej odmeny v konaniach o určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov stanovené inak.».

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 01. 07. 2009 č. k. 17Co/99/2009-253, porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica zo dňa 01. 07. 2009 č. k. 17Co/99/2009-253 v rozsahu jeho výroku o náhrade trov prvostupňového konania a výroku o náhrade trov odvolacieho konania zrušuje a vec vracia Krajskému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

Ústavný súd konštatuje, že podstatou námietok sťažovateľky boli tvrdenia o vecnej nesprávnosti a nedostatočnej a neakceptovateľnej odôvodnenosti druhého a tretieho výroku rozsudku krajského súdu č. k. 17 Co 99/2009-253 z 1. júla 2009.

Pritom prvým z výrokov, ktorý však sťažovateľka nenamietala, krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu vo veci samej, ktorým bola žaloba žalobkyne o nahradenie prejavu vôle sťažovateľky ako predávajúcej uzatvoriť s ňou kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti zamietnutá. V poradí druhým výrokom krajský súd v označenom rozsudku zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania takým spôsobom, že zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke náhradu trov prvostupňového konania v sume 192,53 € namiesto pôvodných 9 801,33 €. Napokon tretím výrokom krajský súd uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania v sume 109,38 €.

Vo vzťahu k uvedenému považuje ústavný súd za podstatné dodať, že rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 90/2006-191 z 19. novembra 2008 napadla odvolaním žalobkyňa v celom rozsahu (výrok vo veci samej + výrok o náhrade trov prvostupňového konania), pričom odvolanie vo vzťahu k výroku o trovách konania bližšie neodôvodnila. Žalobkyňa žiadala rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Rozsudok súdu prvého stupňa napadla odvolaním aj sťažovateľka, a to vo vzťahu k výroku o náhrade trov prvostupňového konania, pričom žiadala o priznanie náhrady trov konania v sume vyššej, než jej priznal okresný súd. Okrem toho sťažovateľka v odvolaní žiadala aj o náhradu trov odvolacieho konania.

Ústavný súd vychádzajúc z námietok sťažovateľky sa z hľadiska dodržania zásad spravodlivého procesu obsiahnutých v čl. 46 ods. 1 ústavy venoval preskúmaniu odôvodnenia rozsudku krajského súdu viažuceho sa k druhému a tretiemu výroku.

Z relevantnej časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu teda vyplýva:

«Ako už bolo uvedené, pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupoval okresný súd podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O. s. p. a žalobkyňu, ktorá bola v konaní neúspešná, zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v celkovej sume 295.275,-Sk, čo aktuálne predstavuje 9.801,33 €. Priznané trovy konania žalovaného predstavovali trovy právneho zastúpenia za presne špecifikované úkony právnej služby,

pričom tarifná odmena za jednotlivé úkony právnej služby bola okresným súdom určená podľa § 10 ods. 1, 2, s použitím § 13 ods. 3 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“).

Po preskúmaní tejto časti rozhodnutia odvolací súd konštatuje, že okresný súd postupoval vecne správne, keď v prípade rozhodovania o náhrade trov konania aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1, v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p. a žalobkyňu, ktorá bola v konaní neúspešná, zaviazal k povinnosti nahradiť žalovanému (ktorý bol v konaní plne úspešný) trovy konania, ktoré v jeho prípade predstavovali trovy právneho zastúpenia. Odvolací súd však skúmal i správnosť určenia výšky priznanej náhrady trov konania, respektíve trov právneho zastúpenia žalovaného a dospel k záveru, že okresný súd nepostupoval správne, keď v rámci rozhodovania o náhrade trov konania, respektíve trov právneho zastúpenia terajšieho žalovaného, priznal náhradu i za tie úkony právnej služby, ktoré sa netýkali terajšieho žalovaného a aktuálneho predmetu konania, ale sa týkali pôvodných žalovaných (1/ E. S., 2/ A. S. a 3/ P., s. r. o., B.) a pôvodných nárokov. Náhrada trov konania sa priznáva konkrétnemu účastníkovi konania a nie jeho právnenému zástupcovi a preto aktuálnemu žalovanému nemožno priznať náhradu trov konania, respektíve trov právneho zastúpenia za služby právnej pomoci týkajúce sa pôvodných žalovaných. Pôvodní žalovaní sú samostatné subjekty, z ktorých ani jeden nie je totožný s terajším žalovaným. Okrem toho, pôvodní žalovaní v dobe rozhodovania okresného súdu už vôbec neboli účastníkmi konania. Pôvodní žalovaní si mali uplatniť a vyčísliť náhradu trov konania, teda i trov právneho zastúpenia (prostredníctvom právneho zástupcu) v dobe, keď došlo k zmene účastníkov na žalovanej strane. Okrem toho, okresný súd nepostupoval správne ani v tom, že tarifnú odmenu za jednotlivé úkony právnej služby určil podľa § 10 ods. 2, s použitím § 10 ods. 1 vyhlášky. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky „ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku“. Predmetom tohto konania v dobe rozhodovania okresného súdu (i v dobe rozhodovania odvolacieho súdu) však bolo nahradenie prejavu vôle žalovaného, čiže bezprostredným (priamym) predmetom konania (podobne ako napríklad pri určení neplatnosti právneho úkonu) nebolo ani peňažné plnenie, ani

konkrétna vec alebo právo (napríklad priamo určenie vlastníckeho práva), respektíve konkrétna pohľadávka alebo záväzok s konkrétnou hodnotou a preto v tomto prípade nebolo možné určiť tarifnú odmenu za jednotlivé úkony právnej služby na základe citovaného ustanovenia § 10 ods. 2, s použitím § 10 ods. 1 vyhlášky. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby mala byť preto určená podľa § 11 ods. 1 vyhlášky. Podľa tohto ustanovenia základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je 1/13 výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Pretože okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania, respektíve trov právneho zastúpenia žalovaného nepostupoval správne, odvolaciemu súdu neostávala iná možnosť ako rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania zmeniť tak, že žalobkyňu zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovanému náhradu trov prvostupňového konania v celkovej výške 192,53 € (čo pôvodne predstavovalo sumu 5.800,05 Sk). Uvedené trovy konania žalovaného predstavujú trovy jeho právneho zastúpenia za nasledujúce úkony právnej služby:

1. prevzatie a príprava zastúpenia dňa 01.07.2008 - tarifná odmena v sume 1.465,-Sk (základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa § 11 ods. 1, s použitím § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky), 19 % DPH z tarifnej odmeny 1.465,-Sk predstavuje sumu 278,35 Sk (§ 18 ods. 3 vyhlášky) a režijná paušálna náhrada výdavkov v sume 190,-Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky), spolu 1.933,35 Sk;

2. písomné vyjadrenie žalovaného zo dňa 18.11.2008 - tarifná odmena v sume 1.465,-Sk (§ 11 ods. 1, s použitím § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky), 19 % DPH z tarifnej odmeny 1.465,-Sk predstavuje sumu 278,35 Sk (§ 18 ods. 3 vyhlášky) a režijná paušálna náhrada výdavkov v sume 190,-Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky), spolu 1.933,35 Sk;

3. účasť na pojednávaní na okresnom súde dňa 19.11.2008 - tarifná odmena v sume 1.465,-Sk (základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa § 11 ods. 1, s použitím § 14 ods. 1 písm. d) vyhlášky), 19 % DPH z tarifnej odmeny 1.465,-Sk predstavuje sumu 278,35 Sk (§ 18 ods. 3 vyhlášky) a režijná paušálna náhrada výdavkov v sume 190,-Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky), spolu 1.933,35 Sk;

Odvolačný súd považoval za účelné vyššie špecifikované trovy právneho zastúpenia žalovaného, týkajúce sa prvostupňového konania, ktoré pôvodne predstavovali sumu

5.800,05 Sk, čo je aktuálne 192,53 €. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania podľa ust. § 220 O. s. p. zmenil a žalobkyňu zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovanému trovy prvostupňového konania vo výške 192,53 € (pôvodne 5.800,05 Sk) s tým, že žalobkyňa je podľa § 149 ods. 1 O. s. p. povinná zaplatiť uvedené trovy prvostupňového konania žalovaného na účet jeho právneho zástupcu - Advokátska kancelária K., spol. s r. o., so sídlom v B., v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Žalovaný v podaní zo dňa 06.07.2009 (č. l. 236 - 239 spisu) poukázal na to, že napríklad i v konaniach o určenie neplatnosti darovacej zmluvy prvostupňové i odvolacie súdy priznávajú tarifnú odmenu podľa § 10 ods. 2, s použitím § 10 ods. 1 a nie podľa § 11 ods. 1 vyhlášky. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že uvedený postup - t. j. priznanie tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške jednej trinástiny výpočtového základu (podľa § 11 ods. 1 citovanej vyhlášky) prichádza do úvahy v konaniach o určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov len od účinnosti Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z., teda od 1. januára 2005. Do uvedenej doby, teda za účinnosti pôvodnej Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2007 Z. z. (správne má byť č. 163/2002 Z. z., pozn.) o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb takýto postup nebol možný, pretože uvedená vyhláška mala v tomto smere jednoznačnú úpravu, a to konkrétne v ustanovení § 13 ods. 7, kde bolo explicitne uvedené, že „vo veciach určenia platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov, vo veciach určenia, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, pri preskúvaní rozhodnutí iných orgánov, ak je ich predmetom vec, právo alebo plnenie ocniteľné peniazmi, patrí základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa odseku 1 z hodnoty tejto veci, práva alebo výšky tohto plnenia“. Keďže v aktuálnej vyhláške takáto explicitná úprava určenia tarifnej odmeny v konaniach o určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov absentuje, odvolací súd dospel na základe vyššie uvedeného právneho názoru k záveru, že za úkony právnej služby realizované v konaniach o určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov, ale i o nahradenie prejavu vôle, možno priznať tarifnú odmenu len podľa § 11 ods. 1 aktuálne platnej vyhlášky.

Žalovaný bol v odvolacom konaní vo veci samej úspešný a preto mu podľa § 224 ods. 1, s použitím § 142 ods. 1 O. s. p. vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré

si riadne a včas uplatnil. Na základe toho odvolací súd zaviazal žalobkyňu, ktorá bola v odvolacom konaní vo veci samej neúspešná, k povinnosti nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania v celkovej sume 109,38 €. Uvedené trovy konania predstavujú trovy jeho právneho zastúpenia za nasledujúce úkony právnej služby :

1. vyjadrenie k odvolaniu žalobkyne vo veci samej zo dňa 29.06.2009 - tarifná odmena v sume 53,49 € (základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa § 11 ods. 1, s použitím § 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky), 19 % DPH z tarifnej odmeny 53,49 € predstavuje sumu 10,16 € (§ 18 ods. 3 vyhlášky) a režijná paušálna náhrada výdavkov v sume 6,95 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), spolu 70,60 €;

2. účasť na vyhlásení rozsudku na odvolacom súde dňa 01.07.2009 - tarifná odmena v sume 26,75 € (podľa § 11 ods. 1, s použitím § 14 ods. 4 vyhlášky), 19 % DPH z uvedenej tarifnej odmeny 26,75 € predstavuje sumu 5,08 € (§ 18 ods. 3 vyhlášky) a režijná paušálna náhrada výdavkov v sume 6,95 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), spolu 38,78 €;

Uvedené trovy odvolacieho konania je žalobkyňa povinná zaplatiť právnemu zástupcovi žalovaného (§ 149 ods. 1 O. s. p.).»

Ústavný súd už vo svojej judikatúre vyslovil (napr. II. ÚS 56/05), že rozhodnutím všeobecného súdu o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd, predovšetkým možno porušiť právo na súdnu ochranu. K rovnakému záveru dospel Európsky súd pre ľudské práva vo vzťahu k aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na konanie o trovách (rozsudok z 23. septembra 1997 vo veci Robins v. Veľká Británia, § 28, č. 22410/93, resp. rozsudok zo 6. februára 2001 vo veci Beer v. Rakúsko, § 13, č. 30428/96 –dostupné na internete: <<http://echr.coe.int>>).

K porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím všeobecného súdu by došlo predovšetkým vtedy, ak by rozhodnutie bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené (I. ÚS 147/01, II. ÚS 231/04).

Ústavný súd je toho názoru, že všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak vo veci koná v súlade s relevantnými hmotnoprávnymi ustanoveniami a procesnými predpismi určujúcimi spôsob vedenia konania a jeho postup, ktorý je v prípade civilného procesu obsiahnutý v Občianskom súdnom poriadku (ďalej aj „OSP“).

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavné neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 29/03, IV. ÚS 43/04).

Ústavný súd zdôrazňuje, že podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práva uvedeného v čl. 46 ústavy možno len v medziach zákonov.

V danom prípade, pokiaľ ide o konanie pred krajským súdom, je takýmto zákonom Občiansky súdny poriadok, ktorý upravuje postup všeobecného súdu v tomto konaní, preto pri námietke porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je potrebné skúmať zlučiteľnosť namietaných konaní aj s týmto procesným zákonom.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v namietanom prípade postupoval v súlade s ustanoveniami § 142 a nasl. OSP o náhrade trov konania, v súlade s ustanoveniami § 201 a nasl. OSP týkajúcimi sa podania odvolania, viazanosti odvolacieho súdu rozsahom a dôvodmi odvolania, konaním na odvolacom súde a rozhodnutím o odvolaní, ako aj v súlade s ustanoveniami § 10 ods. 1 a 2 a § 11 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), pričom svoj právny názor dostatočne, zrozumiteľne a legitímne zdôvodnil.

Keďže sťažovateľka zhrnula nedostatky, ktoré vytýkala krajskému súdu do 6 bodov, ústavný súd považoval za potrebné venovať sa podrobne každej z takto preložených námietok.

K námietke uvedenej v bode č. 1 a 2

Podstatou týchto námietok boli tvrdenia sťažovateľky o tom, že odvolací súd nemohol zmeniť rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov konania z dôvodu, že žalobkyňa v odvolaní vôbec neargumentovala tým, že by rozsudok okresného súdu v tejto časti bol nesprávny, a v týchto súvislostiach ani nežiadala jeho zmenu. Na druhej strane sťažovateľka uviedla, že v odvolaní žiadala zmeniť výrok rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania, ale tak, že žiadala o náhradu týchto trov v sume vyššej, a preto podľa jej názoru nemohol krajský súd zmeniť rozsudok okresného súdu tak, že jej priznal sumu nižšiu, než požadovala, čiže nemohol rozhodnúť v jej neprospech.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 90/2006, konkrétne z odvolania žalobkyne (č. l. 199 a nasl. spisu) jednoznačne vyplýva, že rozsudok okresného súdu napadla v celom rozsahu, aj vo vzťahu k výroku o náhrade trov prvostupňového konania. Napokon to, že napadá aj výrok o trovách konania, výslovne aj uviedla. V odvolaní žiadala napadnutý rozsudok okresného súdu zrušiť. Aj keď svoje námietky predstavila len vo vzťahu k výroku vo veci samej, tým, že žiadala zrušiť rozsudok okresného súdu, ktorý nebol pre ňu priaznivý, sa jednoznačne dotkla aj výroku rozsudku okresného súdu o trovách konania. Tým, že krajský súd preskúmal prvostupňový rozsudok v celom rozsahu, nepostupoval v rozpore s § 212 ods. 1 OSP. Totiž rozsah odvolania žalobkyne bol úplne jasný – napadla kompletne rozsudok okresného súdu v oboch jeho výrokoch a pokiaľ ide o dôvody, tieto síce smerovali len proti výroku vo veci samej, ale tým, že žiadala zrušiť rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, dala celkom zrozumiteľne, aj keď latentne, najavo aj svoju nespokojnosť s výrokom o trovách konania. Podaním odvolania proti výroku vo veci samej a proti výroku o trovách konania v podstate sťažovateľka prejavila názor, že mala byť v spore úspešná a práve od úspešnosti účastníka konania závisí aj rozhodnutie všeobecného súdu o povinnosti na náhradu trov konania (§ 142 ods. 1 OSP). Ak by krajský súd námietkam žalobkyne vyhovel a rozsudok zrušil, tento verdikt by sa nepochybne dotkol aj jej povinnosti súvisiacej s náhradou trov prvostupňového konania. Ak teda krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu vo veci samej, ale zistil nedostatky pri aplikácii príslušných ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z. z., od použitia ktorých závisel rozsah povinnosti uloženej žalobkyni na náhradu trov prvostupňového konania, pričom nebol

dôvod ani na potvrdenie a ani na zrušenie dotknutého výroku, správne rozhodol o jeho zmene. Svoje rozhodnutie v tomto ohľade aj náležite zdôvodnil.

Konanie krajského súdu v tejto časti je zlučiteľné s ústavou a vznesená námietka je zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd na základe odvolania podaného žalobkyňou preskúmal všetky výroky a odôvodnenie rozsudku okresného súdu. Žalobkyňou podaným odvolaním bol v podstate determinovaný rozsah prieskumnej právomoci krajského súdu a s tým, že žalobkyňa namietala nesprávnosť rozhodnutia v merite veci, nepochybne súviseli aj jej námietky viažuce sa k náhrade trov konania. Od rozhodnutia krajského súdu sťažovateľka očakávala pre ňu priaznivé rozhodnutie, ktorého súčasťou by bol aj výrok o náhrade trov konania. Z uvedeného dôvodu považoval ústavný súd za potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

K námietke uvedenej v bode č. 3

V tejto súvislosti sťažovateľka namietala, že krajský súd síce svoje rozhodnutie verejne vyhlásil, avšak na tomto verejnom vyhlásení neuviedol dôvody zmeny výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov prvostupňového konania.

Z obsahu zápisnice krajského súdu o verejnom vyhlásení rozsudku č. k. 17 Co 99/09 230 z 1. júla 2009 (č. l. 230 – 231 spisu) vyplýva, že predseda senátu krajského súdu vyhlásil rozsudok, ktorým napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 90/2006-191 z 19. novembra 2008 vo veci samej potvrdil. Krajský súd okrem toho zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania a zároveň žalobkyňi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania. V prípade oboch výrokov o trovách konania krajský súd uviedol, že výška týchto trov bude špecifikovaná v písomnom vyhotovení rozsudku. Na záver predseda senátu uviedol, že rozsudok bol odôvodnený a že bolo dané poučenie o opravnom prostriedku. Naopak, sťažovateľka tvrdila, že krajský súd na verejnom vyhlásení rozsudku neposkytol odôvodnenie vo vzťahu k výrokom o trovách konania.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd špecifikoval výšku trov konania až v písomnom vyhotovení rozsudku, pričom z tohto rozsudku celkom zreteľne vyplýva, na základe akej právnej normy krajský súd rozhodol a ktoré skutočnosti boli preň určujúce. Pokiaľ by aj ústavný súd prisvedčil tvrdeniam sťažovateľky o neodôvodnení výrokov rozsudku krajského súdu (pri jeho verejnom vyhlásení) týkajúcich sa náhrady trov prvostupňového a odvolacieho konania, nemenilo by to nič na skutočnosti, že takýmto postupom krajského súdu nemohlo dôjsť k takému zásahu do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aby sa dalo uvažovať o jeho porušení. V tomto smere je podstatné uviesť, že proti rozsudku krajského súdu už nebolo možné podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), a ak by niektorý účastník konania chcel proti tomuto rozsudku podať mimoriadny opravný prostriedok, mohol by tak urobiť až po jeho právoplatnosti, ktorá nastala až doručením rozhodnutia účastníkom konania, respektíve ich zástupcom. Doručenie rozhodnutia sa pritom realizuje v písomnej podobe. To znamená, že tým, že krajský súd výroky o trovách konania nezdôvodnil na verejnom vyhlásení rozsudku, ale vyčerpávajúcim spôsobom ich predstavil v písomnej podobe, nemohlo pre sťažovateľku znamenať až takú ujmu do jej práv, ktorú by nebolo možné z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať.

Tieto skutočnosti boli podkladom na záver ústavného súdu o tom, že sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

K námietke uvedenej v bode č. 4

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľka tvrdila, že krajský súd porušil ustanovenie § 213 ods. 2 OSP, keďže účastníkov konania nevyzval, aby sa vyjadrili k použitiu § 11 ods. 1 namiesto § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vychádzajúci aj z § 213 ods. 2 OSP súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, a to tým spôsobom, aby účastníci konania dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť. V tejto súvislosti je ale nevyhnutné uviesť, že tento princíp, čo vyplýva aj

zo samotnej dikcie zákona, ktorá pojednáva „o veci“, sa viaže iba na rozhodovanie o veci samej (o uplatňovanom nároku), nie však aj na rozhodovanie o trovách konania.

Ústavný súd teda nezistil príčinnú súvislosť medzi nastolenou námietkou sťažovateľky o nedodržaní zásad spravodlivého procesu a postupom a rozsudkom krajského súdu, a preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K námietke uvedenej v bode č. 5

Predmetom tejto námietky bolo tvrdenie sťažovateľky o tom, že krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania nevzal do úvahy svoje uznesenie č. k. 13 Co 139/2008-168 z 24. októbra 2008 o pripustení zmeny účastníkov konania na strane žalovaného podľa § 92 ods. 2 OSP. To znamená, že podľa sťažovateľky krajský súd pri rozhodovaní o zmene výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov prvostupňového konania neakceptoval procesné nástupníctvo na strane žalovaného.

Podľa názoru ústavného súdu s uvedenou námietkou sťažovateľky korešponduje odôvodnenie rozsudku krajského súdu v tomto znení:

„... okresný súd nepostupoval správne, keď v rámci rozhodovania o náhrade trov konania, respektíve trov právneho zastúpenia terajšieho žalovaného, priznal náhradu i za tie úkony právnej služby, ktoré sa netýkali terajšieho žalovaného a aktuálneho predmetu konania, ale sa týkali pôvodných žalovaných (1/ E. S., 2/ A. S. a 3/ P., s. r. o., B.) a pôvodných nárokov. Náhrada trov konania sa priznáva konkrétnemu účastníkovi konania a nie jeho právnomu zástupcovi a preto aktuálnemu žalovanému nemožno priznať náhradu trov konania, respektíve trov právneho zastúpenia za služby právnej pomoci týkajúce sa pôvodných žalovaných. Pôvodní žalovaní sú samostatné subjekty, z ktorých ani jeden nie je totožný s terajším žalovaným. Okrem toho, pôvodní žalovaní v dobe rozhodovania okresného súdu už vôbec neboli účastníkmi konania. Pôvodní žalovaní si mali uplatniť a vyčísliť náhradu trov konania, teda i trov právneho zastúpenia (prostredníctvom právneho zástupcu) v dobe, keď došlo k zmene účastníkov na žalovanej strane.“

Citované ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku jednoznačne ustanovujú ktoré položky predstavujú trovy konania, zároveň ustanovujú, že trovy konania, ktoré vzniknú tomu–ktorému účastníkovi konania, ako aj trovy jeho právneho zástupcu, platí tento účastník konania zo svojho, pričom v prípade, ak účastník konania mal vo veci generálny úspech, má právo na náhradu trov konania voči účastníkovi, ktorý vo veci nemal úspech. Ak účastník konania mal advokáta na účely efektívneho a kvalifikovaného bránenia svojich práv v súdnom spore, tak účastník konania, ktorému bola uložená povinnosť na náhradu trov konania, je povinný náhradu trov právneho zastúpenia zaplatiť priamo advokátovi.

Z uvedeného vyplýva, že súčasťou trov účastníka konania sú aj trovy právneho zastúpenia. Tieto sa však neprisudzujú advokátovi, tomu sa len priamo platia, prisudzujú sa vždy len účastníkovi konania. To znamená, že len účastník konania má právo na náhradu svojich trov vynaložených v rámci konania, samozrejme, v súlade s predpokladmi uvedenými v zákone.

Krajský súd výrokom, ktorým zmenil prvostupňový rozsudok o náhrade trov konania, uložil žalobkyni, ktorá bola v konaní neúspešná, aby uhradila sťažovateľke ako úspešnému účastníkovi konania jej trovy. To, že krajský súd nebral do úvahy trovy právnych predchodcov sťažovateľky, ktorí boli pôvodní žalovaní, neznamená, že zasiahol do jej práv. Ide totiž o nároky pôvodných účastníkov konania odlišných od sťažovateľky, ktorí mali s ňou spoločnú len predchádzajúcu pasívnu legitimáciu, k zmene ktorej došlo v dôsledku kúpy spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti. Sťažovateľka nastúpila na ich pozíciu na základe pripustenia zmeny účastníkov konania na strane žalovaného uznesením okresného súdu č. k. 20 C 90/2006-145 z 20. augusta 2008 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 139/2008-168 z 24. októbra 2008.

Ústavný súd mal na pamäti, že právo na náhradu trov konania má len účastník konania. Pritom z obsahu sťažnosti je zřejmé, že s priznanou náhradou trov právneho zastúpenia nebol spokojný právny zástupca sťažovateľky. V tomto smere však ústavný súd považuje za významné upozorniť na právny vzťah medzi právnym zástupcom sťažovateľky a pôvodnými žalovanými. Im predsa právny zástupca poskytoval právne služby a práve oni

boli povinní za tieto služby platiť. To, že si právny zástupca sťažovateľky na konci konania vyčíslil trovy právneho zastúpenia aj za úkony právnej služby poskytnuté pôvodným žalovaným, nemá nič spoločné s právom sťažovateľky, ktorá mala v konaní úspech, žiadať náhradu aj týchto trov. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľka sa nemôže domáhať náhrady tých trov konania, ktoré s ňou nesúvisia, ale súvisia s inými právnymi subjektmi, ktoré v konaní nahradila singulárnou sukcesiou (zmena účastníkov konania) a ktoré už účastníkmi konania dávno nie sú.

Krajský súd v týchto otázkach odôvodnil svoje rozhodnutie zhodne s prezentovaným názorom ústavného súdu, a preto je namieste konštatovať, že sťažnosť v tejto časti je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú.

K námietke uvedenej v bode č. 6

Podstatou tejto námietky boli vyjadrenia sťažovateľky o nedostatočnej odôvodnenosti rozhodnutia krajského súdu, pretože podľa jej názoru krajský súd nezohľadnil jej argumenty obsiahnuté v odvolaní.

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd poznamenáva, že vzhľadom na rozsiahle odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu vo vzťahu k výrokom o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania, s primeraným použitím relevantných právnych noriem a skutkových zistení je potrebné rozsudok krajského súdu v jeho napadnutej časti považovať za rozhodnutie spĺňajúce parametre zákonnosti a ústavnosti.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu je zjavné, ktoré skutočnosti mal odvolací súd za preukázané a ktoré nie, z čoho vychádzal, akými úvahami sa riadil a aký právny názor v otázke náhrady trov konania zaujal. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd zodpovedne predstavil svoje myšlienkové pochody, skutkové zistenia a právne závery.

V tomto smere krajský súd argumentoval tým, že predmet sporu – nahradenie prejavu vôle žalovanej (sťažovateľky) ako predávajúcej uzatvoriť so žalobkyňou kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti, nie je tak isto, ako napríklad predmet sporu – určenie platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov, ocniteľný v peniazoch, a preto je potrebné v takýchto veciach aplikovať § 11 ods. 1 vyhlášky

č. 655/2004 Z. z. Okrem toho krajský súd poukázal aj na to, že daný postup je možný až od účinnosti vyhlášky č. 655/2004 Z. z., teda od 1. januára 2005. Podľa názoru krajského súdu taký postup podľa skôr účinnej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb účinnej do 31. decembra 2004 nebol možný, pretože tá vo svojom ustanovení § 13 ods. 7 striktno zakotvovala, že vo veciach určenia platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov, vo veciach určenia, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, pri preskúmaní rozhodnutí iných orgánov, ak je ich predmetom vec, právo alebo plnenie oceníteľné peniazmi, patrí základná sadzba tarifnej odmeny určená podľa odseku 1 z hodnoty tejto veci, práva alebo výšky tohto plnenia.

K uvedenému právnemu názoru krajského súdu ústavný súd uvádza, že je celkom logický, dostatočne a relevantne odôvodnený, a preto ústavne akceptovateľný.

Preskúmaním napadnutej časti rozsudku krajského súdu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone.

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že krajský súd svojím rozhodnutím, ktoré je vzhľadom na už uvedené potrebné považovať za ústavne konformné, nenaplnil očakávania sťažovateľky, nemožno zamieňať s nutnosťou vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, bolo bez ďalšieho právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi tam obsiahnutými, ktoré sa viažu na úspech v konaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2010